

OMLADINA

LIST UJEDINJENOG SAVEZA ANTIFAŠISTIČKE OMLADINE JUGOSLAVIJE

God. II

6. Oktobra 1944.

Broj 13.

Za mobilizaciju svih omladinskih snaga

Pripreme za održavanje omladinskih kongresa naših federalnih jedinica već su u punom jeku. Po zadcima koji su pred te kongrese postavljeni vidi se dā su oni pravilno shvaćeni. Pojačati našu Narodno-oslobodilačku vojsku i pod njenim moćnim okriljem raditi na izgradnji svojih federalnih jedinica, u bratskoj zajednici s ostalim narodima Jugoslavije. I u koliko veći polet i samopregor i neiscrpne snage leže u omladini u toliko je i veća njena dužnost da ih sve uloži za oslobodjenje i izgradnju državnosti svojih jedinica. Naša nova Jugoslavija i njena demokratska vlast s pravom to od omladine očekuju. Za uzvrat će dobiti slobodnu domovinu koja će im otvoriti sve mogućnosti za njihov lični razvitak i svestrani rad za dobro svog naroda.

U proglašu povodom sazivanja I KONGRESA ANTIFAŠISTIČKE OMLADINE SRBIJE

se, između ostalog, kaže:

„Zahvaljujući borbi naših divizija i uopšte borbi čitave naše Narodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije, mi smo u stanju da po prvi put od kako znamo za sebe organizujemo svoj Prvi kongres antifašističke omladine Srbije.

Za ovaj veliki dan, za ovu do sada, najveću manifestaciju i sastanak srpske omladine, koju treba da održimo septembra meseca ove godine, pozivamo svu rodoljubivu omladinu da se priprema.

Na našem I kongresu će se manifestovati ono što se u toku trogodišnje borbe već pokazalo, a to je da srpska omladina nema nikakve veze s velikosrpskim hegemonistima, da jedinstvo i bratstvo omladine Srbije, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Makedonije, Bosne i Hercegovine, koje je iskovano u toku narodno-oslobodilačke borbe, neće moći niko da razbije i uništi. Na Kongresu će se razpravljati o daljim merama za učvršćenje bratstva, koje je osnov naše nove države demokratske federativne Jugoslavije.

Omladino nepokorenog Kosmaja i Šumadije, herojske zapadne Srbije, napačene Mačve, Posavine i Pomoravlja, junačkog Timoka i Krajine, ustaničke Toplice i Jablanice, Pećine, Crne Trave, Lužnice i Rasine!

Spremajte se za svoj I kongres. Vaše pripreme treba da budu u znaku pojačane borbe protiv okupatora i izdajnika. Organizujte pred-kongresna takmičenja za mobilizaciju novih boraca za Narodno-oslobodilačku vojsku i partizanske odrede Srbije, za pomoć našoj narodnoj vlasti, za ostvarenje najšireg jedinstva omladine Srbije, za nanošenje što više udaraca okupatoru i njegovim slugama.“

OMLADINA HRVATSKE

se priprema za svoj I kongres. Ne-prijatelj je svim snagama pokušavao da je razjedini.

„A mi smo — kažu oni u svome proglašu — još jačim poletom, još većim snagama krenuli u nove borbe i djela.“

Divizija u Istri, nova divizija u Slavoniji, tisuće novih mlađih boraca u Dalmaciji i širom Hrvatske — to je bio naš odgovor razbješnjelim neprijateljskim ofanzivama.

Desetak tisuća marljivih ruku naših radnih brigada i jedinica ubrale su i spremile ovogodišnju bogatu žetužu žita u Slavoniji, Baniji i ostatim Žitorodnim krajevima Hrvatske. Nestalo je žito niklo uz bunkere i garnizone. To je bio naš odgovor izglađnjelim glodavcima i pljačkašima.

Omladina Hrvatske izvršuje zadatke s II kongresa. Ona se tako najbolje sprema za svoj

I kongres antifašističke omladine Hrvatske.

Mi smo u borbi stekli najdraženiji biser i obilno ga orosili svojom mladom rumenom krvlju. To je naše jedinstvo u oružju, radu i pjesmi. Mladi Hrvati i Srbi postali su u borbi najbliža braća. Jedinstvo je u nama, ono je postalo naš sadržaj. Tako se danas kod hrvatske omladine radja novi tip širokog jugoslovenskog rodoljublja: osjećaj punog bratstva sa svom omladinskom narodom Južnih Slavena.

I to jedinstvo mi ćemo danas u vrijeme predkongresnih priprema, u danima skore i potpune slobode neprestano širiti i jačati. Pristupit ćemo svakom mlađe i djevojci toplo i neposredno im ukazivati put kojim treba da krenu.

Mladi borci naše nepobjedive armije!

Minama i ognjem upoznajte neprijatelja s I kongresom!

Mladi udarnici naših brigada i jedinica!

Pregnite novim poletom u svakom radu! Gradite našu domovinu!

Da bi omladina Bosne i Hercegovine izvršila svoju-borbenu smotru, smotru svoje sloge i jedinstva, da bi svoje snage još više stavila u službu oslobodjenja i izgradnje naše zemlje, održaće se u najskorije vrijeme

I KONGRES ANTIFAŠISTIČKE OMLADINE BOSNE I HERCEGOVINE

kome treba da prisustvuju predstavnici omladine iz svih naših krajeva, iz svih vojnih jedinica.

Mi sazivamo naš Kongres u danima velikih pobeda oslobodilačkih armija na Istru, Zapadu i Jugu. U danima velikih pobeda naše Narodno-oslobodilačke vojske i našeg pokreta. Zbog toga će naš Kongres rješavati pitanje mobilizacije omladine Bosne i Hercegovine za poslijedne bojeve protiv njemačko-fašističke vojske i njihnih sluga u zemlji. On će takodjer rješavati i pitanje kako da se u svenarodni politički život uključi čitav omladinski pokret i sva omladina Bosne i Hercegovine, i srpska i hrvatska i muslimanska, i da ona uzme još većeg učešća u izgradnji bosansko-hercegovačke državnosti i u podizanju naše razrušene i popaljene domovine.

Svim rodoljubivim omladincima i omladinkama je mjesto u redovima našeg narodno-oslobodilačkog po-

kreta, u redovima naše Narodno-oslobodilačke vojske!

OMLADINA CRNE GORE I BOKE

se priprema za svoj II kongres. Glavni odbor Narodno-oslobodilačkog fronta joj je uputio poziv u svom proglašu: „Omladino Crne Gore i Boke!

... Sada u poslednjem jurišu budi i dalje u prvim linijama, čvrsto zbijaj svoje redove, privuci na svoju stranu svakog poštenog omladinka i omladinku. Kao što si pokazala smjelost i požrtvovanje u oslobodilačkom ratu, pokaži se takvom i u izgradnji naše nove domovine.“

List Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Crne Gore i Boke „Omladinski pokret“ u svom poslednjem broju piše:

„Ostvarili smo zavjet našeg I kongresa: rodila se i prekalila VII omladinska brigada. Nikle su još nove brigade; njihovu udarnu snagu čini omladina.

Naš II kongres će imati ogroman značaj za daljnji razvitak omladinskog pokreta. On će biti krupan prilog djelu oslobodjenja i izgradnje naše zemlje.

Ostvarimo odluke II kongresa antifašističke omladine Jugoslavije, ispunimo veliku zakletvu koju smo dali svom vodjama maršalu Titu. Ostvarimo istorijske odluke III zasjedanja naše Skupštine, veliku garanciju naše srećnije budućnosti.

Neka se iz naših predkongresnih priprema rode novi mladi heroji Borbe i rada.

Ostvarimo sve naše zadatke da bismo na Kongres svijetla lica izazli pred svoj narod i primili nove.“

OMLADINA MAKEDONIJE

će svojim pripremama za II kongres i zadcima koje bude postavila znati da ispunim ono što u svom proglašu od nje traži ASNOM (Antifašističko veće narodnog oslobodjenja Makedonije):

Makedonski omladinci i omladinke!

Vi ste bili prva žrtva fašističkih okupatora i vi ste prvi pošli u borbu protiv njega. S vama svojstvenom hrabrošću, vi ste dali primer kako se služi narodnim idealima. Vi danas sačinjavate najborbenije jezgro naše vojske.

U borbi koja se danas vodi izgradjuje se najljepša budućnost omladine. Treba izgraditi slobodnu Makedoniju. Svim silama pomognite sprovodjenje odluka ASNOM-a i izgradnju nove narodne demokratske vlasti u Makedoniji i naše makedonske države.

OMLADINA SLOVENIJE

se priprema za svoj II kongres. Ona je učestvovala u velikom takmičenju koje je organizovala Osvobodilačna Fronta Slovenije, i dala vrlo dobre rezultate.

Svi će ovi kongresi biti veliki prilog razvitku našeg omladinskog pokreta. Oni će pred omladinu naših naroda postaviti nove zadatke u izgradnji svojih zemalja i jačanju njihove bratske, zajedničke federalne Jugoslavije.

CRVENA ARMII NA NAŠOJ TERITORIJI

TASS je objavio 28. septembra 1944. slijedeće saopćenje:

„Prije nekoliko dana sovjetska komanda — imajući u vidu interese razvijanja borbenih operacija protiv njemačkih i mađarskih trupa u Madjarskoj — obratila se Nacionalnom komitetu oslobodjenja Jugoslavije i Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije s molbom da daju pristanak na privremeni ulazak sovjetskih trupa na jugoslovensku teritoriju, koja graniči s Mađarskom. Sovjetska komanda saopćila je tom prilikom da će sovjetske trupe, pošto izvrše svoje operativne zadatke, biti povučene iz Jugoslavije.“

Nacionalni komitet i Vrhovni štab Jugoslavije pristali su da zadovolje molbu sovjetske komande. Sovjetska komanda je primila uslov, koji je postavljen s jugoslovenske strane, da će na teritoriji Jugoslavije u oblastima gdje će se nalaziti jedinice Crvene armije, djelovati civilna administracija Nacionalnog komiteta oslobodjenja Jugoslavije.“

„Iz dana u dan nižu se sve očitiji primjeri iskrenog bratskog prijateljstva između naroda Sovjetskog Saveza i Jugoslavije. U Dnevnoj zapovijedi maršala Tita izražena je sva radost i sreća koja je obuzela borce i stanovnike Jugoslavije zbog dolaska Crvene armije na granicu njihove domovine. A zadnjih dana mjeseca septembra zatalasao je Jugoslaviju novi val oduševljenja i ponosa: Vrhovna komanda Crvene armije zatražila je dozvolu od Nacionalnog komiteta oslobodjenja Jugoslavije da jedinice Crvene armije privremeno udje na teritorij Jugoslavije zbog što uspješnijeg vodjenja operacija protiv njemačkih i mađarskih trupa. Kao što se iz gornjeg saopćenja agencije TASS vidi, Nacionalni komitet oslobodjenja Jugoslavije pristao je na prijedlog Komande Crvene armije.“

„Zašto ta činjenica ispunja oduševljenjem i ponosom narode Jugoslavije?“

„Dolazak Crvene armije na teritorij Jugoslavije i njeno spajanje s jedinicama NOV dalo je novog poteta i oduševljenja našim herojskim borcima. Blizina Crvene armije najbolja je garancija da će oslobodilački rat naroda Jugoslavije dovesti do brzog pobedonosnog oslobodjenja čitave naše domovine.“

„S druge strane, ta je činjenica na najočitiji način pokazala koliki ugled uživa nova Jugoslavija medju saveznicima, svjetskim velesilama. Zahvaljujući sjajnim uspjesima junačke Narodno-oslobodilačke vojske, Jugoslavija se, prva medju svim porobljenim narodima Evrope, svojim vlastitim snagama već preko tri godine uporno oslobadja od fašističkog jarma, očuvavši svoju samostalnost, organiziravši demokratsku narodnu vlast i položivši čvrste temelje nove demokratske federalne države. Zahvaljujući upravo toj čljenicici, danas su narodi Jugoslavije, po prvi put u svojoj historiji, u mogućnosti da potpuno samostalno odlučuju o svojoj sudbinici. Ulazak Crvene armije na teritorij Jugoslavije, tek nakon prethodnog odobrenja Nacionalnog komiteta oslobodjenja Jugoslavije, jasno pokazuje da naši veliki saveznici ne žele narušiti ni povrijediti suverenost naših naroda, čak ni onda kad su u pitanju zajedničke vojne operacije.“

„To ispunja neopisivim ponosom narode Jugoslavije, pred čijim se očima baš danas, jasnije nego ikad, razotkriva žalosna sudbina ostalih malih evropskih država, koje su — kao dojučerašnji Hitlerovi sateliti — dočekale posljedne dane rata u taboru propalog fašističkog bloka. Tu su sudbine spremali našim narodima svi naši dočasnici najrazličitijih boja i dlaka, počevši od Nedića, Pavelića i Rupnika, pa sve do Mihailovića i raznih mačkovskih špekulanata.“

„A da i Jugoslavija, ne samo nije doživjela takvu sudbinu nego uživa ugled u svijetu kao nikad do sada — eto, u tome leži historijski značaj teške trogodišnje narodno-oslobodilačke borbe naših naroda. I zbog toga nikada još narodi Jugoslavije nisu stajali tako čvrsto uz svoje vodstvo, kao što stoje danas uz Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije i genijalnog vodju naših naroda, maršala Tita.“

SOVJETSKI SAVEZ DAO JE 500.000 TONA ŽITA NARODIMA JUGOSLAVIJE

U radosnim danima susreta bratske Crvene armije i junačkih boraca NOV Jugoslavije, vlada Sovjetskog Saveza izvijestila je Nacionalni komitet oslobodjenja Jugoslavije da mu stavlja na raspoloženje 500 hiljada tona žita kao pomoć narodima Jugoslavije.

Narodi Jugoslavije neće nikada zaboraviti ovaj izraz plemenite i tople ljubavi bratskog naroda Sovjetskog Saveza,

Na našoj teritoriji Crvena armija oslobođila je više mesta

Poslije pristanka Nacionalnog komiteta i Vrhovnog štaba jedinice Crvene armije stupile su na naš teritorij.

Napredujući prilazima Mađarske trupe Crvene armije oslobođile su gradove Bijelu Crkvu, Vršac i Pančevo. U Pančevu je zarobljeno 1.000 neprijateljskih vojnika i oficira. U istočnoj Srbiji jedinice Crvene armije, s kojom se rame uz rame bore jedinice naše vojske, oslobođile su Zaječar, Negotin, Petrovac na Mlavi i niz drugih naseljenih mesta. Sada se približavaju Nišu. U bojevima na ovom sektoru fronta, samo u toku jednoga dana, uništeno je 37 njemačkih tenkova i zarobljeno 76 transportnih aviona tipa „Junkers 52“.

Dolaskom Crvene armije u Srbiju njemačke trupe, naročito one koje se povlače iz Orčke, nalaze se u vrlo teškom položaju.

Na Baltičkom frontu trupe Crvene armije čiste svoju rodjenu zemlju od fašista i nezadrživo se i s te strane približuju gniazdu njemačkog imperijalizma-Pruskoj.

Na drugim bojištima vode se teški uporni bojevi.

VELIKI USPJESI NAŠE VOJSKE

Oslabodjeni su gradovi: Banja Luka, Tuzla, Trebinje, Valjevo i Topola. Zarobljen je njemački general i hrvatski pukovnik. Ubijeno i ranjeno nekoliko hiljada neprijateljskih vojnika i oficira

Otančiva jedinica naše vojske uspješno se razvija. Za posljednjih nekoliko dana postignuti su novi veliki uspjesi.

Srbija se skoro sva digla u borbu. Jedinice naše vojske, oslobadajući sela i gradove olakšavaju i napredovanje jedinica Crvene armije. Medju ostalim mjestima oslobođeni su Valjevo i Topola. Naše snage nadiru Beogradu s juga. Očišćen je veliki dio Mačve i oslobođeni teritorij Sumadije povezan je s oslobođenim teritorijem zapadne Srbije.

U Crnoj Gori je oslobođen Nikšić, jako neprijateljsko uporište.

U Sandžaku je oslobođeno Plevlje. Tako je spojen oslobođeni teritorij Crne Gore, Sandžaka i zapadne Srbije.

U Hercegovini jedinice XXIX divizije oslobođile su gradove: Gacko, Bileću i Trebinje gdje je zaplijenjeno mnogo ratnog materijala.

U istočnoj Bosni najveći uspjeh pretstavlja oslobođenje Tuzle. Tuzla je bila prije rata najveće industrijsko mjesto u Bosni (Imala je oko 8.000 industrijskih radnika, od toga 6.000 rudara). Tuzla je administrativni, kulturni i politički centar istočne Bosne.

U zapadnoj Bosni jedinice V korpusa, poslije teških bojeva, oslobođile su Banja Luku, oblasni centar Bosanske Krajine i drugo mjesto po veličini u Bosni i Hercegovini. Ubijeno je 3.000, a zarobljeno 4.000 neprijateljskih vojnika i oficira. Medju zarobljenicima se nalaze general Renitz, komandant 69. njemačke pješadijske divizije i pukovnik Miletic, komandant 3. hrvatskog lovačkog zdruga. Zaplijenjeno je 30 aviona, 25 topova, 50 teških bacača, preko 300 mitraljeza, nekoliko hiljada pušaka, 60 motornih vozila, 20 vagona municije, 50 vagona avionskih bombi, 550.000 litara benzina, 90 vagona namirnice, 60 vagona cigareta, 20 vagona papira, 8 lokomotiva i 40 vagona.

U Dalmaciji s našim kopnenim jedinicama, u čišćenju otoka i obale učestvuje naša mornarica i naša 1. eskadrila aviona iz sastava RAF-a.

U Hrvatskoj cio promet je paraliziran.

U Slavoniji su naše jedinice oslobođile Podravsku Slatinu i na širini od 40 kilometara izbile na granicu Mađarske.

U Sloveniji glavna pruga Trst-Zidani Most je presjećena na više mesta i uništen je Borovniški viadukt. Već više od mjesec dana jedinice NOV Slovenije drže u svojim rukama veliki dio pruge Ljubljana-Zidani Most. Spojen je oslobođeni teritorij Dolenjske i Štajerske.

U Makedoniji neprijateljske trupe koje se povlače iz Grčke trpe osjetne gubitke od udaraca NOV Makédonije, naročito na sektoru Prizren-Djakovica. — Razbijene su i arhautske bande.

Uoči propasti u neprijateljskoj — u prvom redu u satelitskoj — vojski nastupilo je rasulo. Do 15. septembra na našu stranu je prešlo 55.000 četnika, domobrana i domobranaca.

Saveznici prodiru u Njemačku

Pješadijske jedinice američke 1. armije, potpomognute avijacijom i artillerijom prodire su kroz udvrde Sigfridove linije sjeverno od grada Ahena.

Savezničko vazduhoplovstvo nastavlja s bombardiranjem saobraćajnih i industrijskih centara Njemačke.

U Italiji engleska 8. armija i američka 5. armija vrše napredovanje prema dolini rijeke Pad.

U Grčkoj iskrcavanje je izvršeno na otok Krit i Peloponez, a zatim i na druge grčke otoke u Jegejskom Moru.

U Albaniji iskrcavanje je izvršeno nedaleko otoka Krfa.

Prema komentaru londonskog radia ova iskrcavanja izvršena su s ciljem da se vodi borba protiv njemačkih jedinica i na jugu Balkana.

Mi pamtimos sve

Kako su nam vesti o zločinima hitlerovaca u Čehoslovačkoj izgledale daleke i nestvarne, kao neka strašna priča iz dalekih i davno prošlih vremena. U svojoj naivnoj veri u nemačku kulturu, mi nismo mogli da shvatimo kako je krvavi pir u Pragu samo generalna proba, još samo vežba za veliku dramu istrebljivanja slovenskih naroda koja će doći. Rasu „übermenscha“ mi smo tek na svojoj koži upoznali.

Nekada su bacali žive ljudi zverima u kaveze. Mi se sa užasom sećamo živih buktinja. Ali kako mala izgleda zabava rimskih patricija u upoređenju sa Hitlerovom industrijom smrti. Hitlerovi su profesionalne ubice. Oni su pronašli nova mehanizovana sredstva za masovno ubijanje. Ali oni su upotrebljavali i stara sredstva, sve od najprimitivnijeg malja i noža, pa do gasnih komora i peći za spaljivanje. Oni ubijaju svakoga ko im stigne do ruku, od novorodjenčeta do 80-godišnjaka. Za njih su, kada treba ubijati, ravnoopravne žene sa muškarcima. Hitlerova vojska je postala „banda profesionalnih zločinaca i pljačkaša“.

Za masovne zločine potrebno je mnogo špijuna, provokatora i dželata. Hitlerovi su našli pomoćnike i u našoj zemlji. Iza švabskih zločinaca — mučitelja ništa ne zaostaju njihovi učenici ustaše, četnici, nedjevcici, ljetićeveci i rupnikovci.

Tri godine smo trpeli ponizanja, tekli su potoci krvi, tri godine se dimila jasenovačka ciglana i kroz Beograd prolazile „dušegubke“, a sada dolazi čas obračuna. Mi smo, doduše, ove tri godine uzimali oplate, ali račun je još uvek veliki. On ne može da se isplati samo u našoj zemlji, njega ćemo mi naplatiti u Berlinu. A mi nećemo da oprostimo ništa.

Moskovsku deklaraciju mi smo shvatili ozbiljno. Za nas ona nije samo fraza. Za nas je ona zakon koji se mora izvršiti i mi ga izvršavamo. Svaki zločin, ma koje vrste bio, od najmanjeg do najvećeg, mora da se otkrije i kazni.

Državna komisija za ustanovljenje zločina, pozvala je sve koji ma šta znaju, o kojem bilo zločincu, da prijave i pomognu pravedno kažnjavanje. To je sveta dužnost svakog pojedinca, to je zadatak pred čitavim narodom. Po celoj zemlji su formirane odgovarajuće komisije i one već sada sastavljaju liste zločina.

Dok su pijani Fricevi bahato lupali čizmama po ulicama osvojenih gradova Europe, a razbojnička Luftvafe rušila engleske gradove, dote se zločinci nisu mnogo ni trudili da sakriju krvave tragove. Ali sve se okrenulo. Sada svi putevi vode u Berlin. Ostavlja hitlerove zanos, ali ih zato hvata životinjski strah. Oni na brzinu iskopavaju hiljade leševa i spaljuju ih. Uzalud vam je sve. Milijuna ljudi je nestalo i to se ne može sakriti.

U Majdaneku, centralnoj fabrici smrti, spaljeno je milijon i petsto hiljada leševa. Njihov prah je razbacan na sve strane. Ali je u Majdaneku nadjen ogroman magacin od 900.000 pari odela, koja su pripadala žrtvama. Kada gledaš cipelice, ne možeš znati da li ih je nosio šest-godišnji Francuz, Poljak ili dečak iz Like. Ali zar to nije svejedno? Uništen je jedan tek

započeti život, koji mora da se osveti. Svaki zločin, izvršen ma gde dira našu savest i mi se nećemo smiriti dok ne bude kažnjen i poslednji zločinac.

Nestalo je holandskog sira, francuskog vina i ruskog kavijara. Proždrlija Greta je shvatila da u ratne revizije spadaju i šest-tonске bombe, i već sada privikava uši na neobičnu muziku ruske artiljerije. Poplava savezničkih vojski nadire u Nemačku, i bliži se čas pravedne kazne. I baš sada pojavljuju se u nekim zemljama ljudi koji na sebe oblače masku humanizma i pozivaju nas na milosrdje.

A gde ste bili, gospodo, kada su bande koje vi sada pokušavate da spasete, žarile i palile po Evropi? Zar vaše meko srce nije mogla da takne piska dece ispod ruševina Beograda? Zar vašu „kulturnu“ dušu nije moglo da potrese uništavanje Jasne Poljane, Puškinovog Zabranja i Ševcenkovog groba, zar ništa niste osetili kada su uništavani toliki muzeji i drugi spomenici kulture i umetnosti? Zar vas nije zgrozilo ubijanje milijuna žena, dece i staraca? Zar naši poklani ranjenici nisu mogli da izazovu glas protesta? A tek sada, kada krivci treba da budu kažnjeni, vi pozivate one koji su trpeli i patili, da budu milostivi prema vinovnicima svojih nesreća. Ne, nemate vi ni trunque čovekoljublja. Vi ste samo potajni pomagači i zaštitnici zločina.

Ko može 18-godišnjoj Mileni sa Kozare, govoriti o oprštanju ustašama, kad su oni celu njenu porodicu, svih 11 članova, naterali u kuću i spalili. U Dalmaciji su Nemci zarobljeni partizani živoj izvadili srce. Zar mogu njeni državni da zaborave na to? Sada se vraćaju u Srbiju njeni boreci koji su tri godine ratovali van nje, da tamo povedu poslednje odlučne bojeve. Potpukovnik Djurić je pužurio kući da zagrije svoje, i da im kaže kakve je teškoće prošao. A tamo gde je on igrajući se proveo svoje detinjstvo, gde je godinama živelja njegova porodica, nije našao nikoga. Bradata dražinovska čudošta uništila su mu čitavu porodicu. Ko može pozvati njega, ko može pozvati čitav naš narod, da oprosti i zaboravi zločine? Ne, gospodo fašistički zaštitnici, za zločince kod nas nema ni trunque sažaljenja. Mi za njih imamo samo mržnju i osvetu. Na to nas pozivaju milijoni koji su nevinici pali. Na to nas pozivaju buduća pokolenja koja ne smeju da dožive ono što smo prepatili mi.

Sitni zločinci se brane, da su oni samo izvršavali naredjenja. A krupni zločinci — organizatori će se braniti, da oni nisu svojom rukom ubili nikoga i nisu ništa zapalili.

Može li se u modernoj fabrići reći ko je napravio automobil? Napravili su ga svi, od inženjera do nekvalifikovanog radnika. U hitlerovim fabrikama smrti, radili su mnogi na istom poslu, samo su imali podelu rada. Jedni špijunirali, drugi hapsili, treći naredivali, četvrti ubijali, peti... itd. Svi su oni podjednako odgovorni.

Zato se i moraju svi, od oberdželata Hitlera, do poslednjeg sitnog špijuna, dovesti pred pravredni sud da iskuse kaznu po zasluzi. Niko ih neće moći da sakrije pred gnjevom onih koji su preživili njihove pokolje. Gonićemo ih do na kraju sveta.

Mihailo Švabić

O POMOĆI UNRRE

Radio-stanica „Slobodna Jugoslavija“ objavila je sljedeće saopštenje:

„Pošto UNRRA (Odbor ujedinjenih naroda za pomoć i obnovu) nije prihvatala predlog Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije da podjelu pomoći koja je Jugoslaviji stavljeni u izgled, vrše organi narodne vlasti, nego je ostala pri tome da ta pomoć bude podjeljena preko specijalnog aparata koji UNRRA hoće da instalira u Jugoslaviji — to je Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije obavjestio UNRRA-u da pod takvim uslovima primoran da se odrekne pomoći.

Naš zahtjev — da pomoći narodu dijele naši organi narodne vlasti, proizlazi iz činjenice da se Jugoslavija razlikuje od velikog broja evropskih zemalja time što je 1.) od samog početka neprijateljskog napada i okupacije sama produžila borbu i sama se oslobođala, zahvaljujući svojoj narodno-oslobodilačkoj vojski, i 2.) što su se na oslobođenoj teritoriji Jugoslavije, u procesu borbe protiv okupatora, formirali organi narodne vlasti narodno-oslobodilački odbori, koji su birani po demokratskim principima i koji uživaju puno povjerenje naroda.

Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije bio je spremna da primi nekoliko kontrolnih delegata UNRRA-e, kojima bi bio omogućen uvid u pravilnu raspodjelu obećane pomoći.

Kao odgovor na ovo saopštenje evropski ured UNRRA-e u Londonu je izjavio da je ova izjava zasnovana na nesporazumu. Još na prvom sastanku UNRRA-e odlučeno je da će pomoći u svim zemljama dijeliti vlada ili priznata narodna vlast. Evropski ured UNRRA-e je izrazio nadu da će sukob biti brzo i lako izgladjen, pošto je Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije izjavio da je spreman da primi nekoliko kontrolnih organa UNRRA-e, koji bi nadgledali pravilnu raspodjelu pomoći.

SAVEZNIČKA POMOĆ JUGOSLAVIJI

Radio-stanica »Slobodna Jugoslavija« objavila je 29. septembra razjašnjenje o pitanju savezničke pomoći Jugoslaviji.

»Posljednjih dana, preko nekih radio-stanica, primjetno se pojačalo isticanje pomoći koju su Narodno-oslobodilačkoj vojsici pružili zapadni saveznici. Pored toga što se iz takvih prikaza može razumije se, u inostranstvu, a ne i u zemlji — dobiti netačan pojam o veličini pružene pomoći, u tim vijestima ima čak i takvih tvrdjenja koja su sasvim netačna. Tako je, na primjer, netačno da su nam saveznici avionima spuštali ljudstvo i materijal. Ako se tako formuliše saopćenje, onda to treba da znači da smo bili pomognuti ne samo materijalno nego i ljudstvom, dakle nekakvim trupama. Isto tako može se označiti kao proizvoljna tvrdnja, koja je bez ikakvog osnova, da bi bez te pomoći savezničkih aviona naša Narodno-oslobodilačka vojska vjerovatno ostala jedna velika skupina gerilskih oureda i da bi njemačka vojska u Jugoslaviji još bila jaka.«

Moramo prije svega naglasiti da je našoj vojsici bila dobro dosla svaka ma i najmanja pomoć od strane naših saveznika. Na svakoj pomoći mi smo našim saveznicima zahvalni, ali tvrdjenja kao ona što su gore pomenuta, ne odgovaraju činjenicama, a prema tome — naročito kad se doneše na našem jeziku nisu korisna ni za savezničku stvar, jer i naš narod i naša vojska vrlo dobro znaju koliko su teške žrtve koje još uvijek podnose zbog toga što se snabdjevaju sopstvenim sredstvima: otimanjem od neprijatelja... Prvih nekoliko savezničkih oficira za vezu došli su k nama na početku Pete neprijateljske ofanzive, dakle u maju 1943. godine, a pomoć koja bi se uopće mogla nazvati — pomoć u naoružanju, počela je stizati još mnogo kasnije... Pomoć u naoružanju, kao i u hrani, odjelu i obući, naročito nam je jak bila potrebna na početku Šeste neprijateljske ofanzive, dakle u decembru 1943. godine, ali ona je bila tako neznačna, da je maršal Tito morao za javnost dati izjavu da nema savezničke pomoći, da je ono što je dato samo kaplja u moru. Tek tada pomoć počinje da raste, a naročito se povećala od Sedme ofanzive, dakle za posljednjih 5 mjeseci, da poslednjih dana bude smanjena do beznačajnosti. Ovo znatno smanjenje dolazi u vrijeme velikog zamaha naše opće ofanzive za konačno oslobođenje zemlje i za likvidaciju velikih njemačkih snaga na našoj teritoriji.

Iako je prošlo dosta mjeseci od sporazuma Nacionalnog komiteta sa drom Šubašićem, naša vojska još nije dobila ni naše ratne ni trgovačke brodove. Tako smo desant naših jedinica na dalmatinska ostrva morali izvršiti na drvenim brodima, koje smo imali. Poslije tog sjajnog

podviga naših boraca i mornara, pitanje flote postaje gotovo bespredmetno, pošto je nismo imali onda kada je najviše trebala. A tako je i sa mnogim drugim stvarima...«

Ima još jedna pomoć o kojoj treba govoriti... O njoj bi trebalo da govore naši saveznici, i to svakako više nego o onoj pomoći koju su oni nama ukazali. To je pomoć koju su naši narodi pružili svojom borbom našim saveznicima, općoj stvari za koju se bore Ujedinjeni narodi. Bilo bi opravdanje i pravednije, kad bi naši saveznici više pažnje poklonili činjenici da smo se mi borili golih šaka, bez ikakve pomoći, onda kad je bilo najteže, kad je sva Evropa spavala dubokim snom, kad nije bilo Drugog fronta, kad je Njemačka bila najjača, na vrhuncu svoje vojničke moći. A tada nad našim nebom nije bilo druge avijacije osim neprijateljske...«

...Naša vojska nije stvorena pomoću aviona — ni bacanjem ni spuštanjem. Za njen postanak nemamo da zahvalimo ničemu drugom do junaštva i patriotizmu naših boraca i naših naroda, koji su podnijeli strahovite žrtve dok su tu herojsku vojsku iskovali u teškoj borbi s daleko nadmoćnjim neprijateljem. Ona se organizovala i podigla na stepen uredjene redovne vojske davno prije nego što je iz savezničkih aviona bačen prvi paket pomoći, a mesta na koja su paketi baćeni i aerodromi na koje su se avioni spuštali bili su na slobodnoj teritoriji, koju je stvorila i održala naša vojska. Očigledno je da je ta pomoć počela tek onda kada smo se mi već u punoj mjeri afirmirali kao uredjena vojska i kao značajan vojni činilac u ovom ratu.

...Ostavljamo otvoreno pitanje zbog čega na nas nije primjenjen zakon o zajmu i najmu, što smo više puta tražili i bili uvijek odbijeni, iako smo na to imali puno pravo.«

Na ovu izjavu »Slobodne Jugoslavije« koju smo mi samo djelimično donijeli, počela su da stižu u raznim formama, pravdanja i izvinjenja tih radio-stanica. Ona imaju sva odprilike ovakav smisao. Tačno je da su oni to rekli, ali je tačno i to da se oni sa takvim tvrdnjama ne slažu. To je individualno mišljenje raznih novinara i tako dalje — a pomoć se Jugoslaviji nije mogla pružiti uslijed teških ratnih prilika.

Kod nas su ratne prilike bile stvarno teške i baš je uslijed toga pomoć moraliti veća. Ali da ostavimo to na stranu. Jugoslavija i ono što se dogadja u njoj danas više nije nepoznato našim saveznicima. I zato nije tako jednostavna stvar koja se sama po sebi podrazumijeva, kad se iz niza raznih vijesti i članaka našoj zemlji izabere baš onaj koji je netačan. Takav se postupak prema nama teško može opravdati.

O pitanju naših granica prema Italiji

Čitava poplava članaka o razgraničenju svakodnevno ispunjava stupce italijanskih listova. Ta kampanja pokazuje samo da su se uznemirile savjesti, koje nisu čiste. Oni predviđaju da više neće moći da zadrže pod okupacijom 650.000 slovenskog življa koje je Italija još od prošlog rata porobila.

Graf Sforza je u jednoj obazrivoj izjavi, ponudio internacionaliziranje luke Trsta. Ali ni on, niti iko drugi nije nikada rekao istinu, da u Istri i Slovenačkom Primorju žive u velikoj većini Hrvati i Slovenci i da oni treba da pripadnu Jugoslaviji.

Pa čak i ovakve krnje uslupke, neki listovi su dočekali sa velikim ogorčenjem. Beznačajna Sforzina ustupanja oni nazivaju »bankroterskom spoljnom politikom«. U reakciji na Sforzinu izjavu, naročito se ističe neki anonimni člankopisac koji govorio uime italijanske omladine. Nama nije jasno koliko on ima pravo da predstavlja poglede italijanske omladine, ali nam je sasvim jasno, da je GIL ostavio duboke tragove u njegovom shvataju nacionalnih prava. Na našem II kongresu su prisustvovali delegati italijanske antifašističke omladine i mi bismo htjeli da razvijemo dobre međusobne odnose i saradnju, ali mi to možemo ostvariti samo sa onom omladincu u Italiji koja je potpuno slobodna od svih imperialističkih težnji prema našim krajevima.

Za neke nazovi demokrate u Italiji je luda i pomisao da bi Juliska Krajina (kako oni zovu Slovenačko Primorje) mogla da se priključi Jugoslaviji. Ali naš narod u tim krajevima drugačije misli. On je to najbolje rekao kroz svoju diviziju NOVJ. Šta o tom pitanju misle Italijani koji žive u Istri i Slovenačkom Primorju, govoriti činjenica da se u sastavu Istarske divizije bori veliki broj Italijana zajedno sa Hrvatima i Slovincima.

Na veliko se piše o novoj Italiji koja nema ništa zajedničko sa starom — fašističkom. Ako je u ičemu Italija postala nova, onda to nikako nije u pitanju italijanskih aspiracija na naše krajeve. Tu je ona ostala stara — imperialistička, kao što je i bila.

Oni isti, koji odriču narodu u Istri i Slovenačkom Primorju pravo da slobodno živi u sastavu svoje slobodne države, optužuju nas za imperializam. Naš oslobođilački pokret se razvio i ojačao, baš zahvaljujući politici bratstva i trpežnosti medju narodima. Koliko držkosti treba da se taj pokret vezuje za imperializam, kada on hoće da u krilo domovine vrati više od pola milijuna ljudi iste krv.

Oni su zaboravili da mi sa Italijom ništa prečistili još jedan račun. Oni, kao da ne znaju da su italijanske armije oplačkale i uništile mnogo gradova i sela u našoj zemlji. Samo u Splitu, gradu koji ima nešto više od 40.000 stan-

ovnika, za dvije i po godine italijanske okupacije, kroz njihove zatvore i koncentracione logore prošlo je više od 13.000 ljudi. Nema kuće u Splitu iz koje neko nije hapšen. Na jedno selo kod Rudog, Italijani su početkom 1942. godine, pod zaštitom magle, izvršili iznenadni napad. Naši borci su morali da se povuku, a kada su se vratili, našli su, u kući gdje je stanovao Vrhovni štab, zaklanu ženu zajedno sa dvoje dece koja su tek prije 7 dana rođena. Prilikom jedne ofanzive na Biokovo italijanska vojska je u jednoj kući zapalila 13 ljudi. U Sloveniji, Crnoj Gori, Hercegovini i Dalmaciji spaljene su hiljade kuća i pobijene hiljade ljudi, žena i djece. Sve to pokazuje kako je postupala italijanska vojska na našoj teritoriji.

I dok u Italiji ne štede sa povalama »novoj demokratiji, i najpogrđnijim izrazima na račun fašizma, mi ne vidjesmo da je mnogo kome od ratnih zločinaca nešto ozbiljno učinjeno. General Roata, koga svako naše dijete po zlu poznaje, tek poslije godinu dana od kapitulacije je stavljen pod istragu, i ako njegova djelatnost na okupiranom području Slovenije, ne pretstavlja u Italiji nikakvu tajnu. A Pircio Biroli još vrši visoku državnu funkciju.

Naš narod je plemenit. On je na sopstvenom iskustvu naučio da pravi razliku između fašističke vlade i naroda. To su dobro mogli da vide razoruzani italijanski vojnici, kada su od naših majki i sestaru, u selima koja su oni popalili i oplačkali, dobijali hranu i svaku moguću pomoć. Ali to ne znači da mi možemo da zaboravimo sve, čim Italijani prevrnu kapu i bace nekoliko fraza protiv fašizma.

Italija je pobijedjena, a mi se nalazimo u taboru pobjedničke demokratije. Mi, međutim, naše pravo ne temeljimo na vojnoj sili koju smo stvorili, nego nam ona služi samo kao garancija da će se poštovati ono na što imamo pravo.

Maršal Tito je u svom zadnjem govoru jasno rekao da smo se mi borili i za oslobođenje one naše braće koja su dugo godina stenjala pod tudjinom. A sada se neki u Italiji čude kako da i jugoslovenski komunisti žele vraćanje naših krajeva u sastav naše države. Njima još nisu izvjetrile iz glave fašističke priče o tome kako komunisti nemaju nikakvih nacionalnih osjećaja. Njih ni ovaj oslobođilački rat, koji su u velikom broju zemalja baš komunisti poveli, nije ničemu naučio.

Mi se nadamo da će se Italija oslobođiti fašističkog uticaja, koji je i sada tjer da se svim silama drži za ono na što nema pravo. To bi za Italiju i njene dobre odnose sa Jugoslavijom bila velika sreća. A ona sama ne može nikada postati demokratska sve dok se ne odrekne imperialističkih zabluda stare Italije.

GOVOR G. ČERČILA

U povratku iz Kanade g. Čerčil je pred britanskim parlamentom održao govor.

O Istočnom frontu premijer Čerčil je rekao: »Ne smijemo zaboraviti na veliku ulogu koju Rusija igra u zajedničkoj stvari. Maršal Staljin osvrnuo se na naše borbe na zapadu na plemenit način pun divljenja. Ja sada sa svoje strane moram istaći da Rusi vezuju i uništavaju daleko veći broj neprijateljskih snaga nego saveznici na zapadu.«

Zatim je gospodin Čerčil govorio o sporazumu za vodjenje rata protiv Japana, podvukao potrebu kažnjavanja ratnih zločinaca i istakao blage uslove primirja koje su Rusi postavili satelitskim zemljama. O Poljskoj je premijer Čerčil rekao: »Mora doći do teritorijalnih promjena na poljskoj granici. Rusija ima pravo na našu podršku u ovom pitanju, jer jedino sovjetske trupe mogu da oslobole Poljsku.«

Gospodin Čerčil je govorio, osim toga, o vojnim operacijama savezničke vojske u Francuskoj, Belgiji i Holandiji.

Po tom je britanski premijer govorio o stavu prema Francuskoj i istakao teškoće koje se sreću na organizaciji budućeg mira. On je izrazio nadu da će te teškoće biti prebrodjene na budućem sastanku između njega, Ruzvelta i Staljina.

SLETOVI U HRVATSKOJ

Nema područja javnog života u koje omladina nije zašla smjelim radom. Ona to čini u toku borbe, uz najteže prilike koje donosi rat. Kulturni, umjetnički i prosvjetni rad omladine već je okrunjen uspjehima. Tu su već utrte staze.

Nedavno je u Hrvatskoj održan veliki zbor Narodnog Jedinstva na Baniji. Oko 15.000 ljudi, najvećim dijelom omladine, manifestirali su jedinstvo hrvatskog i srpskog naroda Banije. Na tom zboru omladina je dala veliku priredbu koja je bila ispunjena i sportskim programom. Nisu to bila samo natjecanja pojedinaca. U izvedbama su sudjelovale veće skupine omladine i zajednički izvodile sportske igre.

Narod neće nikada zaboraviti prizore sa ove svečanosti. Oko 250

omladinki u bogatim narodnim nošnjama igralo je kolo i pjevalo pjesmu o »Crvenoj zvijezdi«. Na glavama su im bile crvene marame. Iz toga kola one su u igri izvele pravilnu petokraku zvijezdu. U isto vrijeme naši mladi borci ispisali su u vježbi živim slovima riječ: Tito. Kada je uz ovu sliku vojna glazba zasvirala »Hej Sloveni«, oduševljenje naroda bilo je neopisivo.

Uz brojna sportska natjecanja, po brigadama i oslobođenjem građavina, ova priredba je nov prilog razvijanju sportske djelatnosti u Hrvatskoj. Sport postaje prvi put u povijesti naših naroda svojim širokim omladinskim masa.

Na iskustvu Banije u Hrvatskoj se pripremaju veći omladinski okružni i oblasni sletovi. Oni će biti

jedna od mnogobrojnih priprema, kojima se omladina Hrvatske sprema za svoj I kongres.

Sportski stručnjaci razišli su se po okruzima i održavaju sportske kurseve sa omladincima i omladinkama, koji će nakon toga prenijeti stečeno znanje u omladinu. Na tim kursevima mladi sportaši razraduju zajedničke vježbe, upoznavaju se sa pojedinim granama sportskih priprema se za sletove.

Sportski život obuhvatio je ne samo omladinu pozadine, nego i naše mlade junake u vojski.

Tako se, eto, razvija i ovo golo područje omladinskog rada.

Danas su uslovi za sportski život još uvijek teški. Ali skora sloboda donosi omladini sve mogućnosti potpunog razvitka na svim poljima.

Miroslav Kreačić

Na Rijeci i u Trstu

Danomice Rijeka dokazuje hram podvizima svojih neustrašivih omladinaca da je dosta na borbe naših ostalih junaka gradova. I u njoj narodne izdajice skupu plaćaju svoja zlodjela.

27. VI riječki su omladinci izvukli iz stana špiljuna Alberta Pijevca i sudili mu na ulici pred gradjanstvom Rijeke. Kod zlikovca, koji je krov za mnoga stradanja rodoljubivih riječkih gradjana, nadjena je gestapovska legitimacija.

5. VII grupa mladih riječkih boraca popela se na neboder, koji se nalazi na trgu Kraljice Jelene. Bilo je 9 sati ujutro. Trg pred neboderom bio je prepun svijeta. Odjednom je zrakom zalepršao oblak letaka, koje su omladinci posebnom spravom bacali sa vrha nebodera. Gradjani su sa iznenadjenjem i radošću kupili letke.

Nedavno je ubijen u svom stanu fašista Andrea Scrobogna. Riječani su sa olakšanjem pozdravili novi uspjeh svoje omladinske borbe grupe, jer je Scrobogna bio jedan od onih koji su godinama pili narodnu krv.

Slovenski omladinci u Trstu pripremili su akciju. Izradili su 100.000 letaka, a dvojica od njih zaplijenili su neprijateljski automobil.

Naša takmičenja

U toku svenarodnog dvomjesečnog takmičenja, omladina Slovenske postigla je lijep uspjeh. U vojnim jedinicama naročito su se istakli borac Šafran Polde iz brigade »Ivan Cankar«, koji je u 5 minuta ubio 11 neprijateljskih vojnika; miner Jože Kralj iz XII brigade, koji je za vrijeme takmičenja uništio 2 tenka, 1 oklopni auto i preko 40 Nijemaca; mitraljezac Slekko Slavko iz brigade »Srečko Kosovel«, koji je s jednim ratnim oborom 5 Nijemaca i zaplijenio 2 »šarca«. Na terenu istakla se drugarica Vojka iz Moravča, koja je, opkoljena, pištoljem ubila 3 Nijemca i pri tome sama poginula. Iz revirskog okruga za vrijeme takmičenja otišlo je u partizane 1.000 omladina i omladinki, a iz grada Trsta 500. Primorska omladina dala je 64.350 radnih dana i sakupila 700.000 jira. Omladina brkinskog okruga izvela je 113 kulturnih priredaba.

U okrugu Banija 5 omladinskih radnih brigada, koje imaju 4.269 članova, poželo je 2.272 rala žita. Banjška omladina dala je ove godine 110.762 radnih dana. Pioniri Banje sakupili su za ravnjene drogove 1.798 kg čaja.

Opočelo je jednomjesečno natjecanje između omladine Slavonije i Dalmacije. U prvih 6 dana, između ostalog, u Dalmaciji postignuti su ovi rezultati: U splitskom okrugu omladina je izradila 19.513 nadnica, sakupila 3000 kg razne hrane, 613 komada razne robe i 119.650 Kuna. U USAOH je obuhvaćeno 546 novih članova. Održano je 247 sastanaka. Omladina kotara Preko, zadarskom okrugom, izradila je 5.410 nadnica, održala 139 sastanaka i dvije omladinske konferencije, otvorila 3 kulturno-prosvjetne doma i izdala 11 brojeva zidnih novina.

4. septembra ove godine u pet sati poslije podne, eksplodirala je paklena mašina u Državnoj željezničkoj radionici u Zagrebu. Ovu sabotazu izveli su hrabri radnici omladinci. Potpuno je uništeno 6 kovinotokarskih strojeva. Materijalna šteta je velika.

Iz kina izlazi gomila svijeta, u lice. Domobranci čitaju letke daju letci s parolom: Smrt fašisti!

Iz automobila se ospu letci. Svi i lica im se mrače. Vide da ih i zmu - sloboda narodu! Prestrani fašisti izbuljili su oči kad ili fašisti. A kad su vidjeli prve

Mimo glavnog kolodvora na su pred njima zabiljale crvene letke, slike maršala Tita i za-

stavice s crvenim petokrakim sipali su se letci. Neka cijeli Trst zna da se približava naša rodoljubivi trščani da se približuju bokom.

Automobil se približava domaćim uporniye bori, neka još žešće mrzi ulicama grada stupati narodna

branskoj komandi. Jednom rukom naciste, fašiste i domaće izdajice, vojska i nad gradom zapečatiti Savo čvrsto drži volan, a drugom Fašisti, domobranci šetaju po slovenske zastave s crvenom zvezdom.

I JESENJE RADOVE ĆEMO S USPJEHOM SVRŠITI.

Jedna desetina drvarске omladinske radne brigade

Pozdrav albanske omladine

Antifašistička omladina Albanije održala je svoj I kongres. Sa Kongresa je upućen pozdrav u kojem albanska omladina izražava svoju ljubav i solidarnost s omladinom bratske susjedne Jugoslavije:

Prvi kongres antifašističke omladine, šalje vama, omladini herojskih naroda Jugoslavije, bratski borbeni pozdrav, zahvaljuje na vaš pozdrav upućen Kongresu naše omladine i istovremeno izražava svoje duboko žaljenje, što vaši delegati nisu mogli stići na ovo zasjedanje, koje ima važnu i odlučujuću ulogu za antifašističku omladinu Albanije.

Naša omladina, u svojoj borbi protiv zajedničkih okupatora mobilizirala je svoje najbolje snage. Ona će počasti borbu, tući će nemilosrdno neprijatelja, ona će marširati bez obzira na žrtve da bi postigla uništenje fašizma i veliku pobjedu slobode naroda. Ona će odgovoriti na vaš poziv, jer on dolazi iz vatre besprimjerne borbe, jer je to glas hiljadu i hiljadu naših i vaših žrtava koje pade za veliki ideal oslobođenja. To je bila želja dajući slavnih i omiljenih vodja naših omladina *Ive Ribara i Kemata Stafa*. Uspomena na njih je danas neodjeljivo vezana uz srca naše omladine. Za našu omladinu vaša borba bila je i ostaće slavni primjer samoprijegora i heroizma. Ona održava i jača našu vjeru u nove pobjede.

Ideja bratstva naših susjednih naroda, ideja ujedinjenja antifašističke omladine Balkana, konkretizira se u našoj borbi.

I kongres antifašističke omladine Albanije

Osnovan je Prvi omladinski bataljon u Makedoniji

Vječno će ostati u sjećanju Makedonaca borba kod Strumice i na Osogovu, gdje se naročito istakao 3. bataljon III udarne brigade NOV Makedonije. S ponosom će oživljavati Makedonci uspomene na herojsku borbu, koju su omladinci 3. bataljona vodili na Čapinom Brdu, kod Krive Palanke. Bila je to pobjeda nad neprijateljem petnaest puta jačim: desetina omladina razbijala je čitave čete Bugara.

9. augusta ove godine proglašen je 3. bataljon III udarne brigade Narodno-oslobodilačke vojske Makedonije »omladinskim« i dato mu je ime Doneta Filoposkog, koji je pao herojskom smrću u borbi kod rudnika Probištipa.

Na svečanosti koja je tom prilikom održana pozdravili su 3. bataljon: član Vrhovnog štaba NOV i POJ, general-major drug Svetozar Vukmanović-Tempo, politički komesar Glavnog štaba Makedonije, drug Bane Andrejević, predsjednik ASNOM-a drug Metodi Andonov-Cento, predsjednik Narodno-oslobodilačkog omladinskog saveza Makedonije, drug Kosta Crvenkoski i drugi.

S svečanosti poslani su pozdravni telegrami Vrhovnom komandantu NOV i POJ, maršalu Titu, Centralnom odboru USAOJ-a i Centralnom komitetu SKOJ-a.

POLITIČKE BILJEŠKE

OSNOVAN JE NACIONALNI KOMITET ALBANIJE

U Albaniji, na oslobođenoj teritoriji, održano je zasjedanje Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Albanije. Prisustvovalo je 188 delegata iz svih krajeva Albanije. Ovim zasjedajujem stvoren je Nacionalni komitet Albanije, koji će vršiti dužnost privremene vlade. Na ovom zasjedanju udareni su temelji demokratske Albanije.

— Bugarski ministar propagande izjavio je da Bugarska smatra da narod Makedonije mora sam odlučiti o svojoj budućnosti i da će Bugarska potativati tu odluku.

— Nova bugarska vlada nastoji da provede reforme koje se odnose na ravnopravnost žena i muškaraca, na zavodjenje građanskog braka, na rastavljanje crkve od države i vraćanje na snagu bugarskog demokratskog ustava.

— Sofijski mitropolit Stefan govoreći preko radia o novoj vlasti Bugarske, pozdravio je Crvenu armiju. On je završio svoj govor riječima: »Vjerujemo da samo u savezu s vama možemo sačuvati slobodu i nezavisnost.«

— Sa masovnog zbora Srba, Hrvata i Slovenaca koji je održan u Vankuveru, poslat je pozdrav jedinicama Crvene armije koje su izbile na granice Jugoslavije. Preko Sveslovenskog komiteta, pozdrav su poslali i članovi Lige kanadskih Srba.

— U Americi se održao II kongres američkih Slovena. Prisustvovalo je oko 7.000 delegata, od kojih je bio najveći broj Jugoslovena. Kongresu je uputio poslanicu predsjednik Ruzvelt. Na Kongresu je govorio ministar unutrašnjih poslova g. Harold Ikirs.

— »Klub pomoraca« jugoslovenskih mornara u Americi, na sastanku održanom u Njujork-Sitiu, donio je rezoluciju da nikone smije ostati neaktivni u stvaranju nove jugoslovenske mornarice, koja će biti primjer svim mornaricama svijeta.

— Čehoslovački Nacionalni komitet u Torontu, brzojavio je Sveslovenskom komitetu, između ostalog, slijedeće: »...javite našoj junacičkoj Slovačkoj braći da se obavezujemo da ćemo ih svestrano pomagati u borbi za oslobođenje Slovačke od Hitlerovog jarma.«

POMOĆ NAŠE VOJSKE SAVEZNIČKOJ AVIJACIJI

Na jednom našem aerodromu na oslobođenoj teritoriji u Jugoslaviji za tri mjeseca prinudno se spustilo 215 velikih četveromotornih savezničkih bombardera, koji su bili oštećeni prilikom napada na neprijateljske objekte na Balkanu i srednjoj Evropi. Tom prilikom spašeno je 1936 savezničkih avijatičara. Od ovih bombardera koji su se prinudno spustili opravljeno je 204 aviona koji su se vratili u svoje baze.

**CENTRALNI ODBOR
UJEDINJENOG SAVEZA ANTIFAŠIŠTICKE OMLADINE JUGOSLAVIJE**
raspisuje
KONKURS
KNJIŽEVNIH RADOVA

Braneći svoju čast i slobodu kroz tri godine naši su narodi branili svoju kulturu i kulturno nasljeđe od fašističkog mračnjaštva.

U toku narodno-oslobodilačke borbe pismenost je počela da prodire u najšire narodne slojeve. Danas mi imamo po čitavoj našoj zemlji, na frontu i u pozadini, veliki broj omladinskih listova i zidnih novina. Svi mladi ljudi koji pišu treba da pošalju svoje rade za ovaj KONKURS.

Najbolji radevi će biti objavljeni u »Omladini« ili u posebnim brošurama. Po tri književna rada — od pripovijedaka, pjesama, iz dječje literature i humoristike — biće nagradjeni (uglavnom knjigama).

Radevi starijih književnika biće posebno nagradjeni.

KONKURS se raspisuje za najbolje:

1. pjesme;
2. pripovijetke, novele ili druge prozne rade;
3. drame ili manje scenske prikaze;
4. sve vrste dječje književnosti;
5. sve vrste humorističkih rade.

Uz radeve treba poslati lične podatke: 1. Prezime i ime, 2. adresu, 3. ranije zanimanje, 4. današnja dužnost, 5. godine starosti.

Radeve treba slati najkasnije do 1. XII 1944. na adresu: Sekretarijat Centralnog odbora USAOJ-a. — Radevi se mogu dostaviti i preko zemaljskih odbora USAOJ-a.

Pozivamo sve organizacije Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Jugoslavije da se svestrano založe za što širi odziv na ovom KONKURSU!

**SEKRETARIJAT
CENTRALNOG ODBORA UJEDINJENOG SAVEZA
ANTIFAŠIŠTICKE OMLADINE JUGOSLAVIJE**

Iz dnevnika

MIODRAGA MILOVANOVIĆA — LUNA

Donosimo nekoliko izvadaka iz dnevnika narodnog heroja Miodraga Milovanovića-Luna.

Miodrag Milovanović je stupio u partizane kao 19-godišnji omladinac. Kroz borbu se istakao, postao major Narodno-oslobodilačke vojske i zamjenik komandanta II proleterske brigade. Na Prvom kongresu antifašističke omladine Jugoslavije, Lune je, kao jedan od najistaknutijih mlađih vojnika, izabran u Zemaljski odbor USAOJ-a. Poginuo je pri povratku u Srbiju.

„Ovi dijelovi dnevnika, koje objavljujemo, pisani su u najtežim danima naše borbe, u toku IV i V neprijateljske ofanzive. Silna vjera u pobedu izvire iz svakog reda i najbolje očrtava lik narodnog heroja Miodraga Milovanovića-Luna.

15. februar

... Sada je 4 sata. Već treba da krenemo na zadatak, samo dok prodju avioni. Sedim ovde na bregu i posmatram oštreye grebenе koji zatvaraju ovu klisuru. Mala selja Strižev i ostala kao da je neko sa neba izručio u ovu urvinu. Iza oštreyih, snegom prikrivenih ivica, izleteće avioni i na suncu zabelasa se bomba.

Noćas ću sa I i IV bataljonom u borbu. Plašim da li ćemo uspeti. Mi moramo biti čvrsta Titova pesnica koja će razbiti sve; Mi proletari ... videćemo! ...

23. februar

... Došlo je naredjenje od divizije. Naši nisu uzeli Konjic, Nemci nadiru od Bugojna. Situacija nije dobra — moramo natrag. Kad smo prešli Neretvu mislio sam da nas niko ne može zauštaviti. Cetničke bande spasile su Nemce i Konjic.

Dolazi drugo naredjenje da krećemo u pravcu Prozora. To mi se svidja, biće Žestokih okršaja pa »kome obojci a kome opanci«. Tuči ćemo se.

1. mart

... Danas je godišnjica formiranja naše brigade. Ovaj dan proslavljamo u putu, u pripremi za veliki boj.

Putujem uz Neretvu, put razrušen, pruga iskidana, mostovi srušeni. U jarcima, ispod mostova, naduvene lešine konja i razna spremna. Prolaze grupice, kolone, komore, vri vojska. Neretva negde luči, razbij se i penula, ponegda tih žubori. Već se spušta prolećno veče, sunce je zašlo iza planine. Stiže u Jablanici. Mala varošica sva razrušena. Groblje spreme i materijala. Zapaljeni kamioni, sanduci, bombe i granate, razrušeni bunkerji,

označuju poprište krvave bitke. Ulice zakrčene gomilama vojske. Naši prolaze i idu u pravcu Prozora. Gomile Italijana zarobljenika stoje i prolaze bestidno ulicama.

Ovdje su Koča i Fića, vidio sam ih sa Pekom i Mitrom.

Borbe se vode oko Vakufa, naša brigada treba da se prebaci u s. Dug. Sedimo uvečer u jednoj kući kraj puta, odmaramo se i diskutujemo o situaciji. Ulicom prolaze naše kolone i sa njima gromka pesma zamiće u noć. Sve to zagluši zujanje motora. Ulazi kurir i donosi naredjenje:

„Zbog situacije potrebno je da odmah produžite sa brigadom. Upućujete bataljone kako koji dolazi. Stavite ćemo vam na raspoloženje kamione... Tito.“

Ne mogu da izrazim trenutno raspoloženje. Čini mi se da ovo nekoliko reći svetli nekom bljeskavom svjetlošću. Od te svetlosti ne vidim ništa do samo zlatna slova »Tito«.

Svež noćni vazduh miluje me po licu, šapuće laki vefar kroz klisuru, peva Neretva kroz tihu noć, a u mojim ušima treperi samo jedna reč, jedna misao — Tito. Prolazim pored naših jedinica, treba da izbijem na čelo naše kolone da idem brže da ubrzam naše kretanje... Na putu je velika gužva, komore, konji, kolone ljudi, kamioni prolaze tamno amo. Talijani nose sanduke bombe, sve je u pokretu.

... Već sam izšao iz ove gužve i odmičem po putu koji se belasi u noći. Hteo bih da mi konj pojuri kao vihor, da se stvorim odjednom tamu, tamu kod Vakufa.

Situacija me mnogo zabrinjava. Čini mi se da sve okolne planine gledaju sa čudjenjem u nas, šta radimo po ovim klisama. Svuda oko našim planinama kese svoje krvave zube Nemci, ustaše, Talijani i njihove sluge četnički zlikovci.

— Drug Tito je u prvoj kući s desne strane, svrati kod njega — reče mi Moma.

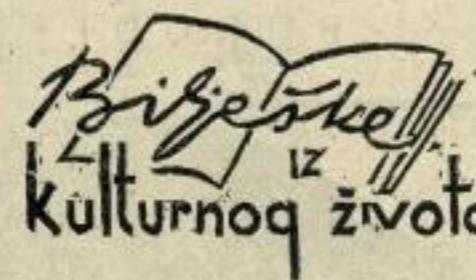
Ja bili da prodjemo nečinjeno pored te kuće, čini mi se da će najmanji šum poremetiti tišinu, uznemiriće njegove misli, u ovim tako sudbonosnim trenucima. Čini mi se da on oseća svaku misao, svaki udah naših 4000 ranjenika u Šćitu. Penjeni se u stepenice, za nekoliko momenata biće pred najmilijim drugom. Kroz mozak mi proleću razne misli, i brzinom mnunj sustižu se: »Možda spava, možda čuti zabrinut zbog situacije, možda...« I već sam u sobi.

... Iako sam ostao duže vremena, učinilo mi se kao jedan trenutak. Kada sam pošao osećao sam se kao preporodjen. Nisam više na okolnim brdima video neprijatelja koji nas vreba. Video sam poražene i potučene sve naše krvnike, video sam pobedonosni marš naše vojske preko njihovih leševa.

Ja više ne idem, čini mi se da letim. Volio bih da stupimo odmah u borbu, i kao čelični oklop, štitice nas misli i reči druga Tita od neprijateljskih zrna.

18. juli

... »Vaš ćemo noćas da spavamo na Vitez, pa makar neka dodu Nemci«, veli Čukić. Ja mu odobravam, i zamišljam toplu

POKLON SOVjetske OMLADINE
MLADIM BORCIMA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE

»SMJENA«, literarno-umjetnički i općepolitički žurnal Centralnog komiteta Komsomola, kao svoj pozdrav, poslao je: »Mladim vojnicima Narodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije«, jednu zbirku knjiga — najnovijih izdanja u SSSR-u.

★

Izšao je prvi broj centralnog mjeseca vojnog saniteta: »VOJNO-SANITETSKI PREGLED«.

U uvodniku gen. G. Nikolić kaže da će list morati „da doprinese formiranju jedinstvenog gledanja na sve osnovne probleme našeg saniteta... da potpomođe likvidaciju ostataka naše rascjepkanosti i onog uskog lokalnog gledanja...“

Pored članka uredništva: »Optužujemo«, nalaže se stručni originalni članci, zatim saopćenja, referati, hronika i vesti.

Ovaj broj posvećen je „junačkim bolničarkama, ljekarima i svima sanitetskim radnicima naše vojske, palim u borbi ili ubijenim od zločinu fašističke ruke...“

★

Jedna grupa slovenačkih intelektualaca, koji žive u Bariu, počela je za Slovence — koji se nalaze u južnoj Italiji, a koji pripadaju našem narodno-oslobodilačkom pokretu — izdavati list »Domovina«.

»Domovina« je stavila sebi u zadatak da braći, koja su bila dugo otrgnuta od domovine i njene borbe, kaže istinu o slovenačkom i jugoslovenskom oslobodilačkom pokretu, i da poradi na zblizavanju Jugoslovena u tudjini.

★

Narodno pozorište Slovenije izvelo je prvi put dramu Mateja Bora: »Teška ura«, u kojoj je prikazana borba slobodljubive Ljubljane protiv okupatora.

Uredništvo humorističkog lista »Jež« izdalo je knjižicu »Strašan san poštara Nikole Gojkovića« od Jože Horvata.

★

Glavni štab NOV i PO Hrvatske izdao je knjižicu »Gonjenje« od general-majora Josipa Škorpika, komandanta Oficirske škole NOV Hrvatske.

IZLOŽBA SLIKARSKIH RADOVA
SOVjetske DJECE U NJUJORKU

Oko 500 slikara iz Njujorka i mnogo drugih predstavnika američke inteligencije prisustvovalo je, u muzeju »Nova škola« u Njujorku, otvaranju izložbe slikarskih radova sovjetske djece.

Na otvaranju su održali govor direktor i predsjednik muzeja američko-sovjetskog društva. Dajući visoku ocjenu slikarskih radova sovjetske djece direktor muzeja je rekao: »Izložba je od naročitog značaja, jer ona pokazuje uzbudjujući odgovor djece na najtragičnije dogadjaje koje su ikada djeca provljljala. Ovdje vidimo odgovor šta je osjećao sovjetski narod i šta je on mislio u daninu herojske borbe. Ova izložba očrtava hrabrost i veličinu sovjetske omladine, a takodjer i brigu sovjetske vlasti koja smatra za potrebno da razvija stvaralačku misao i u momentima najteže opasnosti.«

Predsjednik američko-sovjetskog društva u svom govoru pozvao je da se učvrste prijateljske veze između sovjetskih i američkih umjetnika.

★

Historijski muzej u Lavovu, koga su Nijemci opustili za vrijeme svoga gazdovanja ponovo je otvoren. Jedan dio muzeja sada je posvećen domovinskom ratu. U njemu će biti izloženi dokumenti, relikti i fotografije koje prikazuju borbu Crvene armije i partizana za oslobodjenje Lavovske oblasti. U muzeju će biti izloženi dokumenti o masovnim ubijstvima koje su nad mirnim stanovništvom izvršili Hitlerovci.

sobu, sto, stolice i dobru večeru. Već je pala noć. Mi sedimo u sobi i sмеjemo se na sve teške momente. Sada smo sila, sedimo u »gospodskoj sobi.« Kiša pljuči napolju kao da pored nas protiče bučna reka. Ujutro nam priča jedan drug iz 3. bataljona sa položaja: — Noćas je naišao drug Tito, pitao nas je iz kog smo bataljona, uzeo žara sa naše vatre i naložio vatru. Dugo se gregao sa nama. Nismo ga poznali... Tek kada je otišao neko nam reče: »Ovo je Tito.«

25. juli

... Kako se sada sećam Košura i Kušte, bio sam siguran i u najtežim časovima mislio sam na ovo. Evo nas opet u gradu.

Jutros smo ušli u Olovu...

Večeras će nam savježnici baciti eksploziv, a sutra sanitetski materijal... Eto, nema ni mesec dana od Žestokih i krvavih borbi po Crnoj Gori i teške gotovo kritične situacije. Osvajamo gradove, vojska nam se odmorila... Pošto će se avionima dati znak vatrom, to se sve vatre moraju pogasiti. Ješo je zapalio željezničku stanicu i celu kompoziciju natovaren balvanjima. Sada u hladu i posmatra svoju majstoriju uživajući u prizoru. Ja mu saopštavam da mora gasiti vatru i smejam mu se...

26. juli

... Našao sam jedan madrac uneo ga u sobu punu krompira i namerio se, čini mi se nikad lepši krevet nisam imao.

Probudilo me je zujanje aviona i neka galama. U prvi mah pomislih da sanjam, da li zato što sam na madracu, ili mi se učini da krstare bombarderi negde iznad nas — na Zelengori. Još više pomislih da sanjam jer u toj huki čujem Titov glas: »Gasi vatre« i još više pomislih — u Zelengori smo. Tamo se često čuo taj glas, tamo gde je drug Tito bio sa svojim borcima u najkriljenijim momentima... Setili se: to su engleski avioni... Ali otkud se čuje glas Tita?

Brzo zapalismo svetlost i namestimo neke klupe. Drug Tito dodje kod nas... Baš u momentu nailaska aviona u varoš kod stanice se upališe neke kuće. Ja pomislih, to Ješo nije uspeo ugasi vatru, sad sigurno trči da gasi.

Mi mu pričamo: »Ti se, druze, ljuši na našu brigadu od godine do godine. Lani smo bili u s. Borje i ti si se ljušio zbog zakašnjenja za pokret, a sada, poslije godinu dana zbog vatri.«

On se nasmeja: »A do godine ću se naljutiti negdje u nekom gradu na paradi.«

Nemamo ništa da mi damo za večeru. Imamo samo hleba — kažemo mu.

— Pa hleba, da nam je bilo u Sutjeski, — odgovara drug Tito smešće se.

Dugo smo sedeli i razgovarali i tek sada sam shvatio kako je izgledala Peta ofanziva... a u atmosferi sam osećao ustrepitanu buru predstojećih dogadjaja i osvetničkih borbi...

Mali leksikon

Rapaljski ugovor

U mjestu Rapallo kod Genove 12. novembra 1920. zaključen je ugovor kojim je od Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca oduzeto u korist Italije čitavo Slovensko Primorje, znatni dio Kranjske, skoro cijela Istra, grad Zadar i okolica, Kvarnerski otoci osim Krka i dalmatinski otoci Lastovo, Sušac i Pelagruž. Rijeka je dobila položaj nezavisnog grada, ali je sa strane italijanskih fašista bila smješta okupirana. 1924. godine jugoslovenska vlada priznala je aneksiju Rijeke sa strane Italije. Nakon oba ugovora pod Italijom se našlo oko 650.000 naše braće Slovenaca i Hrvata, kojima nisu bila priznata nikakva nacionalna prava i koje je italijanska država najbrutalnijim mjerama htjela da odnarođi.

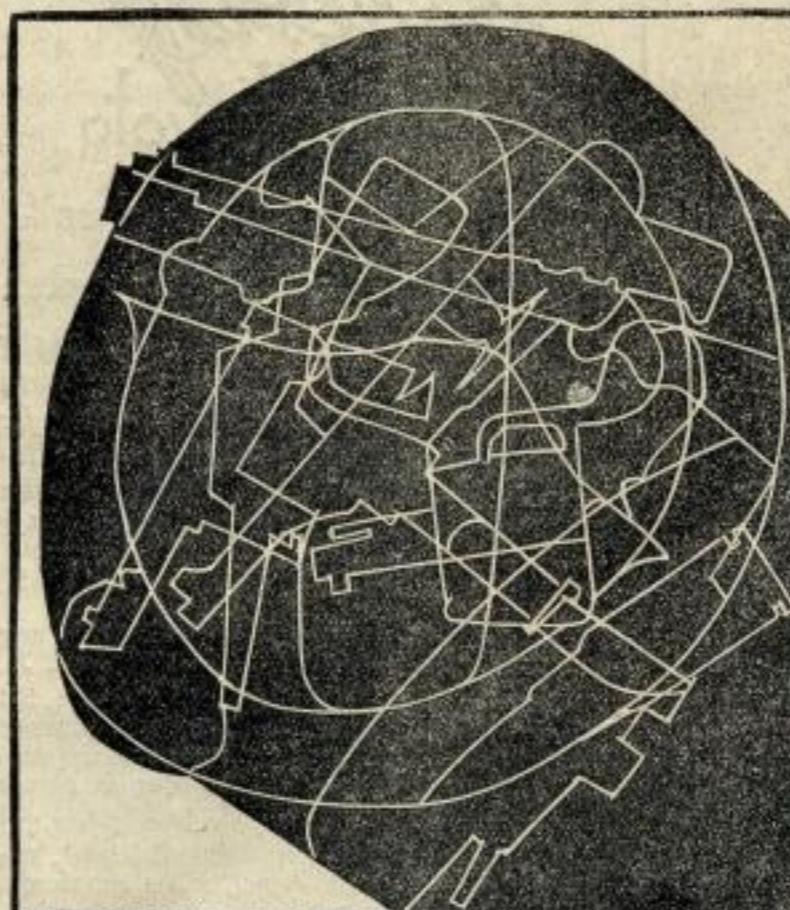
Jedinice NOV Jugoslavije sastavljene od stanovnika porobljenih krajeva oslobođile su veliki dio svoga rodnog kraja, osim velikih gradova u kojima se drže njemački garnizoni. Rapaljski ugovor potvrdio je na II zasjedanju AVNOJ-a, kada su bile potvrđene odluke Izvršnog odbora OF o priključenju Slovenskog Primorja i Koruške slobodnoj Sloveniji, kao i odluke ZAVNOH-a o priključenju Istre, Zadra i otoka slobodnoj Hrvatskoj, u sastavu demokratske federativne Jugoslavije.

Nafeta

Nafeta je od presudne važnosti za uspešno vodjenje modernog rata. Izvire iz zemlje, a iz nje se rafiniranjem dobije avionski benzin, petrolej, sirova nafeta i ostala goriva, kao i nuzgredni proizvodi (glicerin, naftalin itd.)

Nafeta je nastala iz ostataka vodenih životinja, koje su uslijed poremećaja zemljine kore bile zatrpane i pod ogromnim pritiskom u potpuno bezračnom prostoru pretvorile se u ulje. Ovaj proces je trajao milijone godina. Za rat u Evropi najvažniji su Kavkaski izvori nafte (Baku, Groznaj), rumunjski izvori (Ploiești) i irački. Njemačka ratna tehnika je gubitkom Rumunjske jako pogodjena. Ploiești je Njemačkoj davao jednu trećinu njene godišnje potrošnje. Sada su joj ostali neznačni izvori u zemljama koje još drži pod svojom okupacijom, kao i tvornice sintetičke nafte, koje svakodnevno napada saveznička avijacija.

POGODITE

Koliko na ovoj slici ima predmeta potrebnih za rat

Ratni humor

MEDJU OPTIMISTIMA

Prvi Nijemac: Kojeg je njemačkog generala u toku rata Hitler najviše podigao?

Drugi Nijemac: Možda Romelu?

Prvi Nijemac: Nikako! Nego feldmaršalu Vitzlebenu kojeg je podigao na vježala!

U JEDNOM TALIJANSKOM BATALJONU

Prvi vojnik: Jeste li čuli, dragovi, da je San Marino navijesti, rat Njemačkoj?

Drugi vojnik: A na kojem će se frontu njihova vojska boriti?

Prvi vojnik: Čuo sam da će sve njihove oružane snage biti uvrštene u sastav naše prve čete.

ODGOVORI NA PITANJA IZ PROŠLOG BROJA

1) Prvo zasjedanje AVNOJ-a bilo je u Bihaću, a Drugo u Jajcu.

2) Demokratska federativna Jugoslavija ima 6 federalnih jedinica: Srbiju,

ODGOVORI BRZO

1) Kad je drug Tito dobio naziv Maršala?

2) Koje je dijelove Jugoslavije prisvojila Mađarska 1941?

3) Kojim je najvišim sovjetskim ordenom odlikovan maršal Tito?

4) Šta je ASNOM?

5) Koje su glavne odluke II zasjedanja AVNOJ-a?

6) Šta znači kratica VLKSM?

7) Šta je ZSM?

8) Šta je Atlantska povelja?

9) Koje su evropske države neutralne?

Hrvatsku, Sloveniju, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju.

3) Omladinska brigada NOV dobila je svoje ime po omladinskom rukovodiocu Joži Vlahoviću, koga su u Zagrebu 1941. ubili njemački i ustaški krvoloci.

4) Na našu granicu prve su izbile trupe II ukrajinskog fronta.

5) Jedinice, iz sastava XVI korpusa, kojima komanduje p.pukovnik Radivoje Jovanović-Bradonja, prve su uspostavile vezu s Crvenom armijom.

6) Prije ovog rata porobljena je bila od Njemačke Koruška s glavnim gradom Celovcem, a od Italije Slovensko Primorje s gradovima Trstom i Goricom, Hrvatska Istra s velikom luku Rijekom, Zadar s okolinom, i otoci Lastovo, Sušac i polovina Kvarnerskih otoka.

7) Godine 1941. narodni ustank najviše se rasplamsao u Srbiji i Crnoj Gori.

8) Komandant Glavnog Štaba NOV i PO Srbije je general-lajtnant Koča Popović.

Sport

ZAVRŠENO JE NATJECANJE ZA „KUBOK (pehar) SSSR“

Moskva, 29. VIII

U posljednjem broju našeg lista javili smo da se u polufinalno takmičenje plasirao moskovski »Torpedo«, pobedivši klub »Krilja Sovjetov«. Od 13. do 17. augusta odigrane su i ostale četvrtfinalne utakmice. »Spartak« iz Moskve pobijedio je momčad »Aviokluba« sa 1:0. Tim »CDKA« (Centralni dom Krasnoj Armije) izlazio je iz takmičenja lenjingradski »Dinamo« s rezultatom 4:1. Lenjingradski »Zenit« u utakmici protiv »D.nama« iz Bakua postigao je rezultat 1:0. 21. augusta u prvoj polufinalnoj utakmici pobijedio je nakon uzbudljive igre »CDKA« »Torpedo« s rezultatom 3:2. 22. augusta održana je druga polufinalna utakmica između »Zenita« i »Spartaka«. Pošto je utakmica ostala s neriješenim rezultatom 2:2, slijedećeg dana u nastavku utakmice pobijedili su Lenjingradjani sa 1:0. — 27. augusta sastali su se u finalnoj utakmici za »Kubok SSSR« na stadionu moskovskog »Dinama« pobijednici iz polufinala, moskovski »CDKA« i lenjingradski »Zenit«. U predigri održao se finale omladinskih momčadi za pehar Moskve. Pobijedila je omladina kluba »Trudovije rezervi« omladinu »Piščevika« sa 5:2. Nakon tога je otpočela glavna utakmica kojoj je prisustvovalo 70.000 gledalaca. Sudio je estonski sudija Saar. Tok utakmice prenosile su sovjetske radio-stanice, specijalna brigada iz Centralnog kino-studia snimala je utakmicu za žurnal. U 35. minuti postigao je »CDKA« prvi gol. U 13. minuti drugog poluvremena »Zenit« je izjednačio, a u 23. minuti postigao vodeći gol. Utakmica se završila u korist Lenjingradjana s rezultatom 2:1 (0:1). Tako je najveći trofej sovjetskih nogometnika po prvi put prešao iz Moskve u Lenjingrad.

Tula, 16. VIII. Na biciklističkom natjecanju, sovjetski biciklisti postigli su nove rekorde. A. Logunov iz moskovskog »Spartaka« prešao je 150 krugova (50 km) za 1 sat, 13 minuta i 53,2 sekunde. I. Ippolitov iz »CDKA« postigao je u tri na jedan kilometar bez zaleta vrijeme 1 minut i 16,6 sekundi. Prvak SSSR P. Orlov, član »Zenita« iz Gorkog prešao je 100 km za 2 sata, 40 minuta i 48,1 sekundi.

Ćira i Mira, ŠVABOLOVKA

Crteži IVE KUŠANIĆA

Dok bježala jednog dana
Švabska zvjerad pusta
Feldvebelu Fricu voda
Navrla na usta.

I u trku Fric se pito:
»Jel' to san il' java«, —
Prekrasno debeļo prase
Pokraj pruća spava.

Zanosno već pružo ruku
Uz prasence stao,
Kad odjednom pruće puklo —
Fric u jumu pao.

A nad jamom Ćira, Mira
Na predaju zovu,
Pa se smiju svi zajedno
Glupavom lopovu.